

Tartalom:

Diagnózis:

»Gyilkolási paroxizmus«

Védgátat a védgát ellen!!

A vállalkozók krúzsorázzák és ehbéért
betere dolgoztatják a munkanélkülieket

Végtelen nyomor az adóbevételi veszteség hátterében

BCU Central University Library

Legyen világosság!

Egy kis figyelmet kíván a villanygyár-
tól a külváros közönsége is

Bűnös szenvedélyek

A krízis a munkanélküliségből ered és a munkanélküli- ség oka a válság!

Politika. Társadalom. Közgazdaság. Művészet. Technika
Utazás, üdülés. Divat. Foto. Sport. Kozmetika.
Moso yország stb. stb.

Képes színház- és filmélet

Bucurestibe költözöm,

óriási készletem: porcelán-, üveg-servicek, modern disztárgyak, csillárok, evőeszközöket

**még soha nem létezett
olcsó áron adom el.**

M. FISCHER

üveg- és porcelán nagyáruház

ARAD, Fehér Kereszt-épület.

Modern képkeretezés féláron.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Egész évre . . . . . 600 lei
Az egyes szám ára 20 lei
Magyarországon 60 fillér
Jugoszláviában 5 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 6. d.

.....
Előfizetési árak egy évre: vála-
latoknak, nagykereskedőknek és
külföldre 1000 lei, nyugdíjasok-
nak, köztisztviselőknek 300 lei.

.....
Orvosi hírek: hasábonként 50
lei. Gyászjelentések: egész ol-
dal 4000 lei, féloldal 2000 lei.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvet-
lenül a kiadóhivatalhoz küldendőek vagy bármelyik hirdető iroda
utján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lei, hirdetés-
oldalon 6 lei négyzetem.-ként. Nyílttér rovatban 50 lei, szöveg-
közti részben 32 lei a sordij. Ünnepi számokban a hirdetések és
egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb.

Szerkesztőség: v. Szent László-ucca 2. — Telefon 520.
Kiadóhiv. és nyomda: v. József-fhg-u. Csanádi-pal.

ARAD.

Fényképes igazolványokkal ellátott tudósítók és kiadóhivatali megbízottak: București, Cluj, Timișoara, Oradea, Brasov, Satu-Mare, Tg-Mures

DIAGNOZIS:

„GYILKOLÁSI PAROXISZMUS“

(Beküldött kézirat)

(**) Az már nagyon rég tapasztalt, hogy tél idején megokasodnak a rablások. Az ember minden állat között leginkább a farkashoz hasonlatos és a farkasösztrónök teszik veszedelmessé az embert. A farkas, ameddig megtalálja élelmét a hegyek erdőségeiben, nem merészkedik le a völgyekbe és messze elkerüli az emberlakta helyeket. Fél a másik vadállattól, az embertől. De ha nagyon éhes, akkor az éhség leveri benne ezt a félelmet és akkor a farkas már veszedelmes lesz.

Gyilkol és pusztít, előbb az éhség parancsára, azután a gyilkolás gyönyörűségéért.

Ezt így szóról-szóra elmondhatjuk az emberről is. Az ember lelkében is addig, amíg nem hajtja végső szükség, a társadalom törvényeitől és a büntetéstől való félelem, a sok ezer éves beléneveltségek tömege lefojtja a pusztító ösztönöket.

De az éhség nagyobb erő mindennél, ebben az esetben felszabadító erő, eruptív erő, amely a legszörnyűbb szenvedélyeket robbantja ki.

A magyar nyelv a rablót szegénylegénynek nevezte és a francia elnevezés egyenesen pompázatos, mert hiszen a rabló a szerencse lovagja. Abban a korban, amikor ezek az elnevezések megszülettek, az elnyomottság tette rablóvá az embert. Az a sok mindenféle nyomás, amely a nagy tömegekre nehezedett, az erős egyéniségeket, a szabadságszerető lelkeket kilökte a társadalom kereteiből a rablásba, rablóéletbe, végül a gyilkosságba, legvégül a vérpadra kergette őket. Michael Kolhaas, ez a német lócsiszár, akit az igazságtalanság rablóvá tett, nemcsak a költők írásaiban, hanem a száraz aktákban is igaz ember, rokonszenves, szinte a szabadságjogok előharcosa. Amikor Schiller meg-

irta a Haramiákat, amelynek mottója „In Tyrannos” volt, erre a parasztkupecből lett szabadságimádó és igazságkereső rablóra gondolt és egyik igen szép elbeszélésének is ez a szomorú sorsu ember a hőse.

Ez a rablóromantika elmúlt a mehanizáló társadalomban, amelyben minden romantika hontalan lett.

A rablás azonban megmaradt. Nem átvitt értelemben gondoljuk. Nem arra a rablásra gondolunk, melyet becsületes, érdemekben megőszült és nagytekintélyű uraságok követnek el, amikor a közösség kárára keresik a maguk hasznát, nem arra a rablásra gondolunk, amellyel a jámbor és tisztos családanya lecsip egy keveset a cselédje kosztjából, hogy jobban takarékoskodjék, hanem

arra a közönséges, büntetőjogi rablásra, amelyért börtön jár és amelyből sokszor a gyilkosság, az emberölés szörnyű pusztítása robban ki. Ez is üzletszerűen megy, ez is szervezett munka, ebben is megnyilatkozik a kor kollektívizmusa.

Nemcsak Amerikában dolgoznak szervezett rablóbandák, hanem a sok minden tekintetben elmaradt Európa ebben az egy dologban lépést tart Amerikával, legfeljebb nem tudja betartani az amerikai tempót. Ha jól megnézzük a rablásokat és a rablógyilkosságokat,

mindenütt közös ismertető jellegzetességeket látnunk meg.

A rablók is pontosan informálódnak és óvatosan előkészítik a maguk borzalmas munkáját. Hiszen nem olyan borzalmas az, ha kifosztanak egy házat. Hiszen nem olyan szörnyű dolog az, ha elviszik a felesleget onnan, ahol bőség van. De a borzalmas és szörnyű az, hogy a farkassá változott ember talán a maga cselekedeteitől rénöldözve talán azért, hogy bűnének tanuját eltegye láb alól, gyilkol. A rablás szükség, a gyilkolás vagy védelem, vagy passzió.

A gyilkolásban is van élvezet. A legszörnyűbb élvezet ez, amelyben az ember egészen állattá lesz. Ragadozóvá.

Mint ahogy sok ragadozó, ha bejut a karámba, nem elégszik meg azzal, hogy egy állatot elpusztít éhségének lecsillapítására, hanem végig tépi szét valamennyi állatot a gyilkolás paroxizmusában.

A sok gyilkosságban, amelynek hire ma szinte mindennap eljut az ujságokig, ezt a gyilkolási paroxizmust kell látni.

Az éhségcsinálta farkas rablása közben vérengző fenevaddá lesz és amikor ilyen farkas garázdálkodik valahol, a parasztok vasvillára kapnak, hogy valahogyan elpusztítsák. Most, amikor sok

emberi farkas garázdálkodik, a társadalomnak nem a vasvilla után kell nyulni, mert a vasvilla az emberi farkasok ellen nem elegendő fegyver, hanem

olyan életet kell teremtenie, amelyben ne lehessen az ember farkassá.

Ez utópia. De valamikor meglesz. Meg kell, hogy legyen, mert az emberfarkas gondolatát nem tudjuk elviselni. Ez a gondolat tulságosan szörnyű.

Ezzel a gondolattal nem lehet megbarátkozni, ezzel a gondolattal nem lehet elkészülni.

Az emberfarkas a társadalomnak ellensége, de ezt az ellenséget maga a társadalom tenyésztette ki, ahogy a mocsár megtermi a mérget lehelő virágokat, úgy a társadalom igazságtalanságai és ferdeségei hívják életre az emberfarkast.

Az igazságtalanságokat kell megszüntetni, a fejtetőre állított ferdeségeket kell eliminálni... és azután hozzá lehet kezdeni az ember megszelídítéséhez.

Végtelen nyomor

az adó bevételi veszteség hátterében

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ökölcsapás, mégpedig alaposan kiábrándító, vagy legalább is illenek, hogy az legyen, amit a múlt esztendő adóbevételi eredményeinek összesítése mutat. A számok élettelenek: és mégis van bennünk erő. A számok hallgatnak: és mégis retorikai lendület szárnyal fölöttük. Jobban és érthetőbben beszélnek sokszor minden szónoklatnál.

Ilyen ez a legujabb adóbevételi összesítés is.

Nincs még kész az egész, csak egyes részletei szivárognak lassan a nyilvánosság elé: és még így is, csonkán, mennyit beszélnek, mennyit jelentenek! Nemcsak arról beszélnek, hogy

már az elmúlt esztendőben sem ettünk, ittunk, ruházkodtunk, dohányoztunk — annyit,

mint az ezt megelőző esztendőben, s hogy mindezek következtében a kenyérünkből lekanyarító s az italunkból kikortyintó adóztató állam is kevesebb adójövedelemhez jutott, hanem arról is, hogy

igen könnyű és eredményekben igen meddő végét fogja meg a dolognak az a kormány, amely akár az államháztartási egyensúly, akár az állam fönntartása érdekében csak az adósrófhoz tud hozzányulni.

Az adósróf: az engedelmes jószág. De nem kezelhető

ugyanennyire, a verejtékig és a végtelenségig: az adóalany.

Ha nem táplálja az állam: kenyérrel, munkával, szabadsággal, ő sem táplálja az államot: adóval.

Nem engedetlenségből, hanem kényszerűségből. Az adóbevételi eredmények összezsugorodása az adóalanyok élettartásának összezsugorodását jelenti. A folytonos csökkenés nem a föltámadás jeleit, hanem a koldusság fejlődését — az elmerülést.

Az állam könnyét nem lehet látni, mert az állam láthatatlan. Nem lehet látni az államot alkotó egyes ember könnyét se, de el lehet képzelni: —

mennyi könny van az adóbevételi veszteség rengeteg háttérében, mennyi karéj kenyér, amit nem szellek le a gyerekeknek, mennyi cukor, amelyet nem lehetett megvásárolni és mennyi meg nem vett ruha, cipő és más elsőrendű életszükségleti cikk, ami után mindenki leróta volna az adóját is — ha tudott volna vásárolni.

Ez a szörnyű perspektíva: inséget, koldusságot és kifosztottságot mutat. Nem elsősorban az államét, hanem elsősorban a magunk koldusságát, akik nem tudunk emberhez méltó életet élni, tehát nem tudunk adózni sem.

De nemcsak a forgalmiadóbevétel esett vissza. Kevesebb volt a cukoradó is, kevesebb a vám és a dohányjövődék bevétele — sokkal kevesebb annát az előirányzatnál, amelyeknek beállításánál pedig már tekintetbe vették az ország lakosságának egyre hanyatló erőit.

Kevesebb adóbevétel az egész vonalon.

És amit nem szabad elfelejteni,

éppen abban az esztendőben, 1931-ben, amelyet a nagy adóemelések, a nagy és könyörtelen adóhadjárat esztendejének lehet nevezni.

Most egy éve ragadták meg olyan erővel az adósrótot, hogy azt kellett hinnünk, egyszerre kifogy minden szusz, ami az országban még megmaradt. Uj, nagy áldozatokat követeltek — a régi, nagy áldozatok tetejébe -- elsősorban a munkástól és a tisztviselőtől: — és ime,

a nagy adóemelések esztendeje az előirányzottnál kevesebb bevétellel végződött...

Ökölsapásként kellene hatnia, kiábrándító, brutális ökölsapásként ennek a siralmas eredménynek — minden könnyű lelkiismeretre és felsőséges, lenge fölfogásra. Amely

nem ott és úgy kezdi az adóztatást, hogy munkát kenyeret ad, életet biztosít, vállalkozási kedvet növel és biztonságérzetet teremt, hanem meggondolás nélkül, afféle atavisztikus mozdulattal vakon nekiesik az adósrófnak.

Védgátat a védgát ellen!!

A vállalkozók kiuzsorázzák és éhbérért betegre dolgoztatják a munkanélkülieket

(Arad.) Figyelmet-keltően érdekes ügy került a közelmúlt napokban Aradváros vezetőségének tanácskozó asztalára. Az indítvány a város mérnöki ügyosztályának hivatali szobájában született meg és az egyik interimár-bizottsági ülés unalomtól remegő, türelmetlen finisében terjesztette elő *Muresan* János városi főmérnök. A magas magisztrátus tagjai ekkor már féllábbal felálltak a tanács-asztal mellől és csak fél füllel figyeltek az előadásra... Pedig az ügy van annyira közérdekű, hogy még egy néhány pót-fület is megérdemelt volna, azokon a füleken kívül, amelyekkel a város vezetői amúgy is rendelkeznek. Éppen ezért, — no meg azért is, mert a tanács-helyettesítő interimár-bizottság a javaslatot amúgy kutyafuttában meg is szavazta, — eléggé indokoltnak tartjuk, hogy az ügyet az Erdélyi Élet hasábjain a nyilvánosság elé terjesszük.

Amint ismeretes, Aradváros a részére készült külön egy szakaszos felhatalmazási törvény alapján, — amely egy cca 5 millió lejes városi árvíz-pótadó kivetésére adott jogot, — hozzáfogott, hogy kijavíttassa egyes vállalkozókkal a belvárosi védőgátak megrongált rendszerét. A javítási munkálatok az egész vonalon meg is indultak, ámbátor úgy a vállalkozóknak, mint a városnak kötéllél kell fogni hozzájuk a munkásokat, mert olyan kétségbeejtően alacsonyan szabták meg a meglehetősen nehéz földmunka egységárát. Dehát — vélték az illetékesek, — mért ne keressenek a vállalkozók ebben a nincstelen világban...? A munkanélküli pedig hallgasson és örüljön, hogy bár munkát kap a hatóságok révén, — a megélhetés, az a mindennapi betevő falat kenyér majd csak megjön magától...

Dehát nem is erről volna a szó, merthiszen — amint előre jeleztük, — ebben az egész históriában nem az a fontos, hanem a munkanélküli vállalkozó. Nos, így derült ki például az a tény, hogy az egykori Veszthely-telepen a védgátak megerősítésének munkálatai korántsem nyújtanak elég biztonsági garanciát, ha helyreállítják és valamivel magasabbra földelik a régi töltéseket. Szükséges, hogy egy szakaszon erősebb építménnyel védjék meg az ottani lakosságot egy újabb árvíz-veszedelem lehetőségétől. Ezen az alapon pattant ki a mérnöki hivatal és a vállalkozó között folyó megbeszéléseken az a gondolat, hogy a gátjavítási munkálatoktól teljesen függetlenül vasbetonból meg fogják építtetni a vár-félsziget karcsu földnyulványát átszelő, úgynevezett árapasztó csatorna tervének első fázisát, a lépcsőzetes építmény kezdetét. Ez a munka cca 320 000 lejt tesz ki a mérnöki hivatal előzetes kalkulációja alapján, tehát eléggé tekintélyes összeg, amely megéri a vállalkozó szempontjából is a — fáradságot. Így került tehát a városi mérnöki hivatal kezdeményezésére az interimár-bizottság elé az ügy.

A városvezetőség, tekintettel arra, hogy sürgős jellegű munkáról van szó, a javaslatot megszavazta. Megszavazta pedig azon egyszerű oknál fogva, hogy szokás szerint nem nézett a dolgok mélyére és főleg nem jutott eszébe, hogy tulajdonképpen a polgárság pénzéről van szó, amidőn egy 320.000 lejes tételt kiadásba irányoz elő. De nem jutott eszébe az sem, hogy azt az 5 millió lejt, amelyből a mérnöki hivatal fedezni szándékozik azt a műsoron-kivüli vasbeton-munkát, — azt az 5 millió lejt, a városi pótdadó törvényének kimondott rendelkezése alapján kizárólag csakis a gátak helyreállítására lehet főhasználni — új építkezési koncessziók financirozására ebből a városi pótdából egy lyukas bani sem szolgálhat. Amikor tehát Aradváros vezetősége arra nyújt módot, hogy a város mérnöki hivatala hozzá kezdhessen az egyik aradi építkezési vállalattal a műsoron-kivüli vasbeton-munkához, — egyenesen megsérti azt a kivételes törvényt, amellyel a törvényhozás felhatalmazta, hogy a város polgárságától a rendes városi adókon és taxákon felül még az árvíz-pótdadót is beszedhesse.

Amikor a gátépítő munkások amugy is zugolódnak amiatt az éhbér miatt, amelyet a gátjavítást végző magán-vállalkozók fizetnek részükre, nincs semmi, de igazán semmi ok sem arra, hogy a város vezetőség 300 400.000 lejes többlet-rendeléseket csináljon, — csak azért, hogy egyes vállalkozók annál többet keressenek. A polgárság anyagi igénybevétel-többletét fordítsák csak az utolsó fillérig arra a célra, melyet törvény jelöl meg a város vezetőség számára s ha az árvíz-pótdadó összegéből még főlőleg marad; adják azt természetesen gesztussal a munkanélküli segélyakció céljaira, mert így ez az összeg legalább enyhíteni fogja a nyomoruságok szenvedéseit. Minden esetre jobb helyen lesz, mint a vállalkozók gondosan elzárt magánpáncélkasszájában.

✚ Okos nők ✚

nem esnek kétségbe a menstruáció esetleges kimaradásánál. Segítséget és új életkedvet nyújtanak számukra még a legsúlyosabb esetben is az én 1000-szeresen kipróbált speciális szereim. Garantáltan ártalmatlan. W.-né Fr.-ból ezt írja: „Az Ön csodálatos szere már egy órán belül hatott. Isten után Önnek vagyok a leghálásabb“. — Irjon még ma bizalommal nekem és Ön örökké hálás lesz. Ezek köszönőlevelei bizonyítják a sikert. Feltűnés nélküli, diszkrét szétküldés. ooooo

C. A. Jürs, Berlin W. 57-56

ALVENSLEBENSTRASSE 21.

Legyen világosság!

Egy kis figyelmet kíván a villanygyártól a külváros közönsége is

(Arad.) Aradváros külső képe az őszy folyamán, — legáltalább is ami a belvárosi részeket illeti, határozottan javult. Az aradi villanygyár, Radu Cornel dr. volt interimárbizottsági elnök ügyes intervenciójára, melyet az új városi villanyegységárák megállapításával kapcsolatosan tett, ez év őszyének folyamán kilencvennyolc magas, kétkaru villanykandelábert szerellettet fel a város főutvonalára, kellemes meglepetésére a budapesti Fülléres Gyors utasainak, akiket már az új ivlámpák fénye fogadott.

Minden fénynek van azonban árnyoldala is. Nem szabad egy pillanatra sem megfeledkezünk a főutvonal sugárzó iviámpái mellett

a város többi részeinek világításáról, amelyek bizony a szükséges nívón jóval alul maradnak.

Elégséges, ha csak a főutvonal legelső mellékuccáiba fordulunk, hogy az éles kontraszt méginkább a szemünkbe tűnjék. Ahol nagyobb a fény, ott nagyobb az árnyék is. Ha pedig arra gondolunk, milyenek a közvilágítási állapotok a gáji, a buzsáki telepeken, vagy hogy ne is menjünk olyan messzire, csak a Mosóczi-telepen, amelyet ráadásul még a vasuti viadukt szétbontásával is elválasztottak a belvárosi részek életéből, el kell szoruljon a szívünk.

Most hogy a közvilágítás ellentéte annyira kiéleződött a belváros és a közvetlen mellette fekvő városrészek között, a tennivalók annál sürgetőbben jelentkeznek. Minden bizonynyal be kell ezt lássa az aradi villanygyár igazgatósága is, amelynek üzleti érdeke kell, hogy legyen az, hogy az általa termelt áram számára minél több fogyasztót szerezzen. Neveltséges és groteszk stafázs például a Kádas-telepiek petroleum-lámpái, amelyeket csak a közelmúlt hetekben szerellettet fel Aradváros vezetősége, holott ugyanarra a régi rudakra fel lehetett volna szerellettetni a lámpák helyett egy-egy villanyégőt is.

Am van egy másik szempontja is annak, hogy miért kell lehetőleg mindelőbb fontolóra vegye az aradi villanygyár igazgatósága a külvárosi részek világításának közügyét. Sajnos, nem ismeretlen jelenség egyáltalán Aradváros társadalmi életében, hogy igen előkelő, jónevű és nagy multtal rendelkező aradi uricsaládok költözködtek ki az utóbbi évek során a város külső területeire. Rendszerint anyagi okok vitték erre a lépésre ezeket a családokat, akiknek igényeit természetszerűleg nem elégitheti ki a sáros, kövezetlen, kátyukkal telt ucca, a csatornázatlan terület és a közvilágítás abszolút hiánya. Ismerve az aradi villanygyár mozgékony üzleti szellemét, valószínűnek tartjuk, hogy ezzel az el nem hanyagolható körülménnyel mielőbb számolni fog és megfelelő uton serkenti intézkedésre, illetve kezdeményezésre Aradváros illetékes hivatali vezető-tényezőit.

A krízis a munkanélküliségből ered és a munkanélküliség oka a válság!

Az Erdélyi Elet egyéb számában „A drágaság okai” cím alatt írt cikkem befejező sorai ezek voltak:

„Az általános gazdasági válság megoldása el nem választható módon van összeforrvva az életstandarddal. Az életstandard kérdésének megoldása megszünteti az általános gazdasági válságot. Az életstandard, a kereseti lehetőségek és a munka alkalmak 99%-os megcsappanása miatt a minimumvonal alá került.

Teremteni kell mindenki számára munkaalkalmat és kereseti lehetőséget: a gyárosnak, az iparosnak, a mezőgazdának és a munkásnak, a szászrezeknek és ezek majd foglalkoztatják a kereskedelem minden ágát.

A kezdeményezés az állam kezében van, a munkaalkalom és a kereseti lehetőség nyújtása onnan indulhat ki. A keresztülvitelre sok mód áll rendelkezésre. Ha az életstandard megfelelő mértékre emelkedett, az állam szedi le jó gazda módjára évenként a termést. Ha a munkás életstandardja biztosítva van gyárakban, ipari üzemekben, mezőgazdaságban és kereskedelemben, minden keresete a monopol, a fogyasztási adó, a munkaadó, a gyárak, kereskedelmi vállalatok kereseti és forgalmi adói, a luxus adó és más csatornákon keresztül az állam rezervoárjaiba kerül.

Nem lesz érdektelen, ha a fenti okfejtés óta lezajlott néhány eseményt ideiktatok.

MacDonald angol miniszterelnök, ki a munkanélküliség letörése jegyében került a kormány élére — székfoglalójában fogadalmat tett, hogy addig nem nyugszik, amíg minden munkásnak nem lesz fürdőszobája. Ez az út a munkanélküliség és a válság letöréséhez vezet. (Pár nappal ezelőtt az angol szövőiparban 200.000 munkás lépett sztrájkba).

Wallis angol tudós és nagy nemzetgazdász megállapításában rámutat arra, hogy a munkanélküliség az elmúlt világháború összes borzalmaival meghaladó veszedelmet rejt méhében.

Az orosz dumpingről általánosságban azt állítják, hogy a katasztrófális áru-érték lemorzsolódásának közvetlen előidézője volt.

Az elmúlt 3 $\frac{1}{4}$ év alatt az aranyrudak hatszor utaztak Amerika és Európa között.

A leszerelési és jóvátételi konferenciákkal kapcsolatban rossz

Bohn gyártmányu üveges „Ultrasajt” téglá és mindennemű cserép gyári áron, kizárólag

Kornis Testvérek R. T.-nál

Arad, Str. Alexandru (v. Salacz-u.) 1. — Telefon 501

tréfákat üznek és állítólag a résztvevők maguk sem tartják komolynak ezeket a konferenciákat.

Hitler előretör az „üres gyomor“ támogatásával. Mily at-rakciókat fog még megrendezni — a jövő titka.

Azt hiszem, kronologikus sorrendben a mánál tartok. Ma — amikor zárt sorokban vonulnak fel volt frontharcosok munkát és kenyeret kérni — a világ legnagyobbjai a hivatott vagy feltalakodott irányítói beteges hajlammal magyarázzák a tultermelést.

*Soha cipőtlenebb és ruhátlanabb nem volt a világ,
mint ma, és mégis tultermelés van.*

Statisztikai adatok szerint csak Németországban naponként 210 vagon liszttel kevesebb kerül forgalomba a nincstelenség miatt és a termelő a mai árak mellett — még közepes termés esetén is ráfizet munkájára.

Pedig nem igaz, hogy tultermelés van. *A fogyasztás esökent ijesztően.*

Épp oly beteges hajlammal magyarázzák a válság tombolását. Azért van itt krízis, mert ott is van és viszont.

A gazdaságtörténelem bizonyítása szerint a *krízis soha nem jött magától* és ezuttal sem lépett fel ok nélkül. A válságot a világra hívták. A világra hívta a lezajlott nagy világháboru: az ember és minden, amit az ember előállítani tudott, a háboru szolgálatába lett állítva. Gigantikus méretekig fokozódott minden.

Ez a határtalan nagyméretűség lett urrá az embereken a háboru megszűntével. Oly fellendülés következett be, aminőt a világ addig még nem ismert. Minden termékük, a házközsükségleti, mint fényüzési egyaránt — piacra és felvevőre talált. A fogyasztó vásárlóképesége a legmagasabb fokig emelkedett. A munkabérek és ezek kapcsán az áru értéke hihetetlen mértékre szöktek. A munkanélküliség ismeretlen fogalom volt. A közterhek ellen — bevallhatjuk, azok igazi szende zűzek voltak — komoly panasz nem esett. A meggazdagodás iránti vágy szélsőséges ambíciót csikar ki az előre törtetőkből. Ez volt az infláció ideje. Ezt a tempót a világ fenntartani nem tudta.

*Az ember-gép részt kért a tőkétől a keresetből.
Megkezdődött a tőke harca a munkással. A nem-
dolgozó munkás nem keresett, nem költött és
nem vásárolhatott.*

Jöttek politikai és nemzeti szempontok, az államok egymásra utaltságának évszázados elve felborult, védvámok, a szükséges transitó-koncessziók megszűntek. Mindezek ártottak a megindult nagymértékű világtermelésnek. Az adók és közterhek állandó emelkedése, a hitel megvonása és redukálása maga után vonta az elgondolásban is buta leépítést, amely *szülőanyja volt a munkanélküliségnek és magának a válságnak.*

Szaküzlet optikai és finom solingeni acél árukban: beretvák ollók stb
Köszörülde, orthopead készü-
lékek és műlábak készítése. **Tejnor Ferenc és Tsa**
Optikus és késmüves. ARAD, Piaja A. lancu Szabadság-tér 21.

A krízis a munkanélküliségből ered és a munkanélküliség oka a válság. Meg kell szüntetni a munkanélküliséget, hogy megszűnjön a válság, vagy pedig le kell törni a válságot, hogy legyen munkaalkalom. Ekörül kulminál a világ sorsa. Ennek a kérdésnek rendezése hozza meg a világnak az igazi békét, a haladást, a jobb jövőt, a mindennapi darab kenyeret, amihez minden élő embernek joga van.

A tőke hajthatatlan.

Természetszerű és logikus kötelezettségeinek nem felel meg. Keletkezésével egy időben lépett fel az a rendeltetése, hogy munkaalkalmat teremtsen, javakat szolgáltatson mindazoknak, kik fejlődésének utjain dolgoznak.

A tőke elbujt. Lefojtotta a bizalmatlanság. Trezorokban, szalmazsákokban és minden más lehetetlen helyen biztonságosabban érzi magát, mint a közforgalomban. Nincs pénz sem az államok pénztárában, sem a bankoknál. Nincs pénz a kereskedőnél, a gyárosnál, az iparosnál és a munkásnál. Hát kinél van? Az egyetemes világgazdasági testtől elvonták az éltető levegőt. Nem igaz, hogy nincs pénz.

A pénzből sok volt és az nem semmisült meg. Elő kell kényszeríteni a pénzt a legdrasztikusabb módon. A pénz nem egyénhez kötött magánvagyon, a pénz köztulajdon és közforgalmi fizetési eszköz.

Azt nem lehet, sem elzárni sem elbujtatni. A pénz a néprege szerint is robban.

Vissza kell varázsolni az eljátszott közbizalmat. Ennek keresztülvételére legalkalmasabb *az állam*. Aki itt él és itt akar élni, annak biznia kell az államban s minthogy az állam a polgárság összességéből áll, biznia kell tehát önmagában.

Hitel nélkül nincs közgazdasági élet. Örök igazság, hogy a politikusok sirásója saját politikájuk. Ez így van a bankoknál is.

Az a bankpolitika, amelyet a pénzügyintézetek folytatnak, öli meg a mi pénzügyi gazdaságunkat.

Nem lehet kétséges, hogy a fennálló nagy munkanélküliséget, mely természetesen maga után vonta az életstandard esését is, 90%-ban a bankpolitika idézte elő. Tekintet nélkül arra, hogy az adós mely közgazdasági termelő ághoz tartozott, a horribilis kamatok, költségek és jutalékok miatt egyrészt, míg a hitel redukálása vagy teljes megvonása és az ennek nyomán bekövetkezett *erőszakos likvidálás* folytán másrészt a munkaadó kénytelen volt takarékoskodni és leépíteni — a bankékvágy kielégítése végett — elbocsátani tisztviselőit és munkásait a helyett, hogy ép a hitelező bank részéről nyert volna anyagi támogatást,

a saját hibáján kívül bekövetkezett értékeltolódás okozta veszteségek kiheverésére.

Vagyontalanok lettek a legaktívabb elemek minden szorgalom és ambíció mellett.

A földműves osztály eladósodásáról és annak okairól a napilapokban folyó viták sajnálatos bizonyítékai, hogy a bankpolitika körül hiba van.

Az a vád, hogy a földműves és természetszerűen a többi termelő osztály is könnyelműen adósodott el — alaptalan.

Megbecsülendő államfenntartó elem az, mely bizik munkabírásában, fűti az előrehaladás, alkotni akarás és teremteni vágyás és nekivág a sűrűségnek. Hogy ennek így is kell lenni, bizonyítéka volt a nagy fellendülés, ép úgy mint a visszaesés.

Az eladósodás, illetve elszegényedés a mai időkben vis majort képez.

Ez előre látható nem volt, ezt elhárítani senkinek sem állott módjában. Bizonyítéka ennek a legnagyobb pénzintézetek esete.

Semmivel nem volt könnyelműbb bármely közgazdasági ághoz tartozó egyén a banknál, azzal a különbséggel, hogy amíg a magánszemély a saját bőrén tanult, a bank a betétesekén.

A földművesvédelmi törvényt — ha már arra szükség van — ki kell terjeszteni a közgazdaság többi ágaira. A kereskedőre, a gyárosra, az iparosra. Mindenkire, akinek megfelelő idő alatt realizálható vagyona van!

Ha igaz az, hogy a világpiacon bekövetkezett árlemorzsolódást az orosz dumping idézte elő, az ebből keletkezett gazdasági versengés anyagi veszteségét nem lehet áthárítani a népre és annál kevésbé egyes termelő ágakra.

A világválság letöréséhez szükséges

az államok egymás iránti bizalma és kölcsönös megbecsülése.

A világválság letöréséhez szükséges az államok összműködése, nemzetközi alapon közmunkák végzése és közmunkaalkalmak megteremtése.

A világválság letöréséhez feltétlen szükséges, hogy a háború lehetőségének még a gondolata is kiirtassék az emberekből.

Az európai vonatkozásban háborús készülődésekre költött milliárdok fordítassanak emberjóléti célokra.

Az ember élete örök, fejlődik vagy degenerálódik, csak a mindenkori mai ember élete semmiség.

Állítom azt, hogy

nálunk nem volna szabad válságnak lenni. Átlamunk gazdagsága kiapasztathatlan.

Világhíres termőföldjeink, nemkisebb értékű erdőkomplexumaink, gyümölcs, ásványok és fémek nagy mennyisége a produktivitás

csucsára predestinálnak. Ezek a kincsek felbecsülhetetlen gazdasági erőforrások úgy az állam, mint a nép számára. A kihasználás megkezdése legalább ötven éves közmunkaprogrammot jelent, ahol elhelyezést találna minden munkanélküli.

A közmunkák megindításával megszűnne a munkanélküliség.

A közmunkánál oly munkabért kell fizetni, hogy abból a munkás tisztességesen megélhessen.

Tisztességes bérért tisztességes munka jár. A munkás a megkeresett pénzt elkölti a termelőnél, kereskedőnél, az iparosnál. A termelési és kereskedelmi rendszer örök forgási törvénye életre keltené haldokló közgazdaságunkat.

Elmaradnának az erőszakolt adóbehajtások, mert mindenki keresne és fizetne.

Az állam a „nagy forgalom kis haszon” kereskedelmi elv alapján fokozhatná bevételeit.

Jó országutak mellett — ha az egyéb kellékek nem hiányoznának — nagy lendületet vehetne az automobilizmus.

Le kellene szállítani minimumra az autótartás állami és egyéb illetékeit, hogy minél több autó futhasson. A benzin- és olaj-fogyasztás — melyek ugyancsak minimális illetékekkel volnának megterhelendők — hihetetlen arányokban emelkedne és az állam nagyobb jövedelmet könyvelhetne el. Ilyen államgazdaságpolitika mellett az adók redukálására is sor kerülhetne.

A rendkívüli idők problémáinak megoldásához rendkívüli eszközökhöz kell nyúlni. A válság letörésével párhuzamosan halad a közerkölcs megjavítása.

A pár leírt történő gyilkosságok napirenden vannak. A nemesellenség elől a haláiba menekülők száma napról-napra emelkedik. A bizonytalan jövő okozta ingerültség és idegesség már a művelt osztályhoz tartozókat is szélsőségbe hajtja. A közvagyont kezelők megtévelyedése és sikasztása ma már nem megy megelégedésszámba.

Meg kell javítani a közerkölcsöt. A közmondásos Rádai rendszer itt kitűnő szolgálatot tenne. A munkában elfoglalt ember, nem törheti a fejét gazdaságokon.

Soha aktuálisabb ez a kérdés nem volt mint ma. Itt a tél, se fa, se ruha, se kenyér. Egészséges, erőteljes embernek szánalomból kényeret adni kényelmetlen, sokkal kényelmetlenebb az ilyen embernek kenyérért a kezét nyújtani. Ez lealázó. Ezt közmunkával lehetne kikerülni.

Neuländer bundák
olcsóbbak és jobbak mint Budapesten
Arad, Fischer Eliz palota.

Az arcápolás művészetének boszorkánykonyhájában *Pilisi Gézáné az egyéni szépségápolásról — Mi történik, ha nem lesz többé csunya nő a világon?...*

Arad. A modern kozmetika ma már több, mint luxus, több, mint tudomány: életszükséglet. Hogy mi tette komoly élet-szükségletté a szépségápolást, azt elsősorban a nő társadalmi helyzetének eltolódásában és általában a társadalom evolúciójában kell keresnünk. A nő ma már megszűnt a másodrendű ember szerepét játszani. Rádöbbentek a férfiak, hogy mint gyenge egyenrangú ellenféllel állanak szembe velük az élet küzdelmeiben. De amíg a férfi a beidegződött tradíciók fegyvereivel harcol, addig a nő egyetlen fegyvere energiáján kívül, a szépség.

Bizonyára ez az oka annak, hogy a kozmetika tudománya olyan lendületes fejlődést mutat és hogy társadalmi szükségszerűséggé vált a minél fejlettebb lehetőségekkel rendelkező szépségápolás.

Ez a szükségszerűség adta *Pilisi Gézáné* aradi uriaszszonynak azt az ötletet, hogy modern kozmetikai szalont nyit Aradon. A szalon a volt Szabadság-tér 16 számú házának első emeletén nyílt meg és alkalmunk volt az uriaszszonnyal a modern eszközökkel berendezett szalonjában beszélgetést folytatni.

Beszélgetésünk során egy érdekes momentum ragadta meg figyelmünket: az egyéni szépségápolás.

— Ma már nem az a helyzet — mondotta az uriaszszony — hogy az arcot sablonos, ugynevezett kiszépitésben részesítsük. Ugyanaz a kezelés az egyik arcot tönkretetheti, a másikat megjavíthatja. Egyéni ápolásra van szükség. A bőrnek, úgy mint az embernek, egyéni tulajdonságai vannak. A modern kozmetikának legnagyobb ellensége ezért a sablonos arcápolás. A szokásos arcápolási eljárások, az arcgőzölés, vagy annak elhagyása, az arcmasszázs alkalmazása, az arcpakolás helyes megváltoztatása, minden egyéni megfigyelést, elbírálást igényelnek. Fontos, hogy a kozmetikai ápolás alatt csak olyan eljárást alkalmazzunk, amelyek jó testi érzést és ezáltal az arcvonások nyugalmát biztosítják.

Egy aradi uriaszszony jön be, leülünk egy fotelbe és végignézzük a modern kezelést. Csodálatos fürgeséggel siklanak az ujjak az arcon, szinte szemlátomást tűnnek el a szépség hibák és rövid idő múlva frissen, üdén, ujjáéledt arccal áll előttünk az uriaszszony.

Érdekes impressziókkal távoznak a kozmetika boszorkánykonyhájából és azon gondolkodunk, ha nem lesz többé csunya nő a világon?...

**Vegyen részt az Erdélyi Élet
országos riportpályázatán!**

Művészet a film ben

(Arad) A modern film a lehető legtökéletesebb technikával készül, képei olykor megkapóan szépek, de még alig hallottunk arról, hogy művészek is akadnának közöttük. A film üzleti célja tereli el talán erről figyelmünket. Természetesnek vesszük, hogy a legjobbkat kell kapnunk és így nem méltatjuk az operatőröket, kik névtelenül dolgoznak és akik között sok elsőrangú fotoművész akad.

Hogy miben áll a művészi felvétel, azt meghatározni nagyon nehéz. Egy és ugyanazon témát sokféleképpen fel lehet fogni és ugyanazon filmjelenetet többféleképpen lehet beállítani és megvilágítani. Mindegyik beállításban lehet egy-egy egyéniség, de az a felvétel, amelyben a legtöbb kifejezés, a legtöbb hangulat, a leg-

több idealizált természetesség és a legtalálóbb meglátás nyilatkozik meg, az már túl van a technika nehézségein és maga a képkezelés tényleges eszközzé válik a művészi teljesítmény elérésére. Operatőröknek születni kell. Tanulni lehet ugyan a filmfelvétel technikáját, de hogy mi az, amit a mozgó fotografiában művészeknek nevezünk, azt megtanulni nem lehet, ahol érzék kell.

A filmnél nem elég ugyanis arról beszélni, hogy hogyan lehet jó beállításokat, helyes expedíciókat elérni és pedig nemcsak azért, mert az függ a diszlettervező építész izlésétől, vagy mert a film nem egy helyről nézi az eseményeket, mint az amatőr kép, ha nem mozog, de azért is, mert a filmfotográfiának olyan han-

Maurice Chevalier

„A hercegnő szabója” című filmoperett főszereplője.

gulatot kell adnia, amely a téma lelki magyarázatait szervesen és folyékonyan megtámasztja.

Ha ehhez hozzágondoljuk még a filmfelvétel jelenlegi berendezését és azt, hogy minden műtermi felvételt mesterségesen kell megvilágítani, azonkívül azt a komplikációt, hogy a jelene- teket a felépített díszletek szerint veszik fel, nem pedig a film mesejének egymásutánját tartják szem előtt, vagyis ezzel az át- tekinthetőség nagyon meg van nehezítve — akkor elismerjük, hogy az operatőrnek többet kell teljesítenie, mint azt, hogy jó felvételeket készítsen és pedig főleg és elsősorban azt, hogy az egész felvételi komplexumot stílusban tartsa. Ha viszont nem- csak azt jelenti, hogy egy szobadíszlet esetén a nappali és esti világítás közötti különbséget érzékelteti, hanem még egy fontos és feltétlenül elengedhetetlen feltételt, a képek azonos levegőjét. Ennek megma- gyarázása miatt szükség van arra, hogy az úgynevezett totalokról és premier- planókról beszéljünk. Ha nagy látó- szöggel lehetőleg nagy teret fotogra- falunk, akkor total képet kapunk.

Ha ebben a képen valamely személy vagy tárgy közelebről érdekel bennünket, akkor azt közlő is felvesszük és aszerint, hogy az egy személyről térké- pet, vagy menüképet készítünk, second- vagy premierplanókról beszélünk. Az újabb felvételi technikánál nélkülözhetetlen és teljesen kifejlődött eljárás az, hogy lehetőleg minden total kép mellett még premierplanókat is készítenek. Ez az eljárás azért vált be, mert így lehetővé van

téve, hogy a totalkép bár- mely kis részlete helyett premierplan illeszthető be, amely változa-

tossá te-
szi a je-
lenetet.
Képzél-
jünk el
egy dia-
lógust. A
totalkép
felvétele
után a
jelenetet
megis-
mételjük

oly módon, hogy felvesszük külön az egyik személyt, meg a másikat is közelről, tehát egy jelenetet ilym don háromszor vettünk fel. Ennek előnye az említett változatosság mellett az, hogy a lelki tulajdonságok is jobban kidomborodnak egy közelről felvett arcon és így a jelenetből azt a felvételt használjuk fel, mely a célnak megfelel. Ha azonban elképzeljük, hogy ez háromféle belámpázást jelent, a nőnek másféle fényhatást kell kapnia, mint a férlinek, a gépfelvételi gépnek a háromféle beállításnál más-más az állása, esetleg különböző objektívvel vesszük fel a két személyt, akkor belátjuk, hogy nem egyszerű ez az azonos levegő és az összes jelenetek stílusban tartása. Ha ez nem sikerült, akkor olyan az érzésünk, mintha nem egy helyiségben történt volna ennek a három beállításnak a felvétele. A jóhiszemű operatőrnek legelső jótulajdonsága az, hogy az egyes jelenetdarabkák összeállítására után az egész film egy egységes egészet alkot, látni azon, hogy egy ember fotografálta. Ebbe a kérdésbe beledolgozik a filmet előhívó laboratórium is, amely minden egyes jelenetről előhívási próbát készít és az operatőrral megbeszéli az előhívás mértékét. Az előhívott és összeállított film minden elővigyázat mellett sem szokott teljesen egyenletes lenni és azért ezt az első, úgynevezett munkakópiát oly módon kell véglegesíteni, hogy egy-egy tekercset az egyes jelenetek szerint kiegyenlítő fényvel másolnak automatikus fényváltógépen. Az egyes tekercseket természetesen egy és ugyanazon ideig hívják elő gép után, tehát az egyenlőtlenségeket nem előhívással, hanem a kopirozási fényvel kell kikorrigálni. A kopirozó gép egy másik helyén történik a hang kikopirozása, amely ugyancsak előírt fényvel történik és így a hívási idő beállítása után az egész tekercset egyenletesen lehet előhívni. Ugyancsak a technikai részhez tartozik, de az operatőr művészi érzékére van utalva az objektívek használata is. Az Európában általánosan elterjedt Debrie gyártmányú képfelvételi gépekhez Amerikában inkább a Bell and Hovel gyártmányúakat használják. Pan-Tachar objektíveket szokás alkalmazni, amelveknek a fényereje 1.8—3.5 között, a gyujtótávolsága pedig 28—133 mm. között változik. A különböző fényszűrők használata, valamint az úgynevezett diffuzív üvegek szórása — amely nagy lágyító hatással van a képre —, valamint ugyancsak objektív elé helyezett és nagy, oldalról szabályozható tüllbetétek használata teljesen megváltoztatják a kép karakterét és alkalmasak arra, hogy csak a fontos látnivalókat engedjék érvényesülni, az arcnak éles vonalait elmosás és nagy mélységet adjanak bizonyos esetekben a képnek. Az élesség beállítását felvétel alatt változtatják aszerint, hogy hogyan

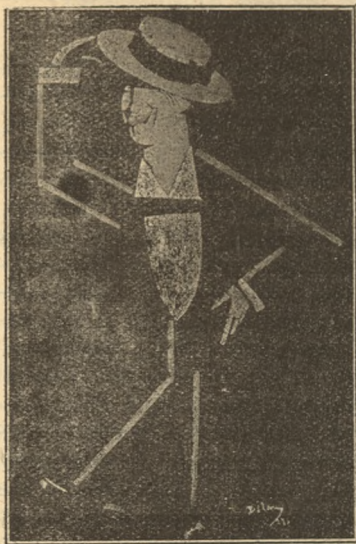

Marlene Dietrich is az **Waldheim** ártalmatlan

soványító pasztillát szedi naponta. Meg is látszik alakján! Kérje orvosa véleményét. Kapható: **Gyógyszertárakban és Drogériákban.** — Dobozonként: **Lei 115.**

mozognak a színészek, akiknek meghatározott és előre kijelölt vona on kell járniok. Ha tehát

Maurice Chevalier

„A hercegnek szabad ja” című filmoperett főszereplője

a színész közeledik a felvételi géphez, vagy viszont, akkor az élességet is pontról-pontra szabályozni kell. Az exponálási idő azonban teljesen meghatározott és az egész filmben ugyanaz: másodpercenként 24 felvétel. Ez a megkötöttség a hang egyenletessége miatt történt. Mivel az expedíciót nem lehet változtatni, azért a fényt, az objektív fényerejét, diagrfamáját kell úgy megállapítani, hogy az SS (Super Szenzitiv) 23 Sch. anyagra a helyes expedíciót megadja. Egy-egy nagyobb total műtermi bevilágítására 400—500 ezer watnak megfelelő fényt alkalmaznak, egy-egy premierplanhoz viszont 15—15 ezer watot. Ezt a fényt karakterében ivlámpákkal, nün-szaiban pedig Pan Aufheller-ekkel és Suffita lámpákkal, vagyis izzólámpákkal állítják be. Az izzólámpa kékes-fehér, az izzólámpa

BCU Cluj / Central Lamp Company Cluj

sárga fényt ad. Különösebb kompnél, ahol képfelvételi gép mozog a trükk-kocsin, vagy ugyanazon díszletben különböző csoportosítású jeleneteket a gép elfordításával (Schwenk) fotografálnunk. Ebből a néhány főbb pontból átérezhetjük azt a feladatot, amelyet az operatőrnek meg kell oldania. Mindez nem szabad, hogy megkösse az operatőr kezét az ő elgondolásai keresztülvitelében. Nem elég csak szépen lefotografálni egy képet. Egy örültségí jelenetet másként kell világítani, mint egy szerelmi beállítást. Egy és ugyanazon arc egymás mellett a felismerhetlenségig két különböző személyt mutat. Az operatőrnek karakterizálni kell az arcokat. Retusálni filmfelvételt nem lehet, tehát a világítással és az objektivitással kell azt végezni.

Egyik jól ismert színésznőnk egy filmgyári próbafelvétel alkalmával kijelentette, hogy ha nincs

szituációja, nincsen problémája, amit meg kell oldania, akkor nem állhat a gép elé, mert divatbábnak érzi magát.

Maurice Chevalier és Jeanette Mac Donald

„A hercegnek szabadja” című filmoperett főszereplői

Bűnös szenvedélyek

Irta: BARBAT CORIOLAN, rendőrkapitány.

Ez bebizonyított tény. Nemcsak nálunk, hanem mindennél azok, akik állandóan, vagy csak időszerűleg a büntetések kiszabásának magasztos feladatával vannak megbízva, megbocsátanak a férjnek, vagy feleségnek, akik szentimentális szenvedélyek leküzdhetetlen erejénél fogva gyilkolnak.

BARBAT CORIOLAN,
rendőrkapitány.

Az ilyen természetű ügyek tárgyalásai érdekfeszítő regényekké válnak és a tárgyalásokat úgy keresi fel a közönség, mint egy híres szindarab premierjét. A tömeg szereti ezeket a színjátékokat, amelyekben a szenvedély uralkodik és az alvilág iránti érdeklődés, amely benne él mindenkinek a lelkében, arra kényszerít, hogy behatoljunk az alkovok mélyén lejátszódó rajtakapások részleteibe, amelyeket szekrények zárt fiókjainak belsejéből előkerülő és vörös szalaggal összekötött klasszikus szerelmi levelezések tárnak elénk. A szentimentalizmust pedig a mozi és a könnyű fajsúlyú írók művei még jobban alátámasztják.

Kétségtelen, hogy ezekkel a „sui generis” gonosztevőkkel szemben — akik a szerelem csalódottai, akik az örületig féltékenyek, vagy pedig az érzelmek excesszív lényei — az esküdtek vagy bírók könyörületessége a pszichológiára támaszkodik és pedig arra az álláspontra helyezkedik, hogy a szerelem szenvedélyének uralma alatt az emberek felelőtlenekké válnak. Egy ember képes megbocsátani a másiknak, ha az a betevő falatot vette ki a szájából, vagy ha a saját gyermekét ölte is meg, de az asszony más: ö, ha az ura megcsalta és a férj, aki eltakarja a szemeit, amikor egy csirkét vágnak le, képes arra, hogy browningjából egymásután öt lövést adjon le, amikor az örök élet megvalósításának legkifejezőbb mozanata tárul szemei elé.

Max Nordan egyik elvbarátja, aki szintén talentumával járult hozzá a tudomány fejlődéséhez, a bécsi dr. Freud, elhintette a nagyvilágba a szekszualitás egyik felfogását, egy hipotézist, amely alárendeli a tudatos élet misztériumait a szekszualis vágyteljesülés ösztönének. Az anyai kötelek és a gyermeki vonzalmak a látható legtisztább formáiban nemi

gyönyörökké aljasulnak. Ilyen koncepciók világánál nyilvánvaló, hogy a szenvedélyek bűnei a leguralkodóbb emberi cselekedetté válnak. Mindazt, amiben a szerelem szerepet játszik, kiszinezi a végzetszerűség, amiben az ember individuális öntudatát megsemmisíti a jövő nemzedéke megfogamzásának „akarata” — ahogy Schoppenhauer mondaná — és ezért bocsátja meg oly könnyen az igazságszolgáltatás azt a gyilkosságot, amelynek rugója a féltékenység szenvedélye. A tömegek ösztöne intuitio és eltalálás folytán jön reá a mélységes igazságokra.

Csak egy megszorítást kellene alkalmazni: „*A büntetőjogi megtorlás nemcsak az ember cselekedetével áll összefüggésben, hanem figyelembe kell vennie az elrettentő példát, amit a büntetés szolgáltat*“. Nem kell-e félni a tulságosan elnéző esküdteknek, akik felmentik a szexuális dühben tobzódtakat, hogy a büntettek jóval nagyobb mértékben fognak megnövekedni, mint ahogy az egy civilizált társadalomban megengedhető?!

Ez egy olyan kérdés, amely dr. Freud elméletétől teljesen függetlenül kell, hogy foglalkoztassa azokat, akiknek a társadalom megvédése a feladatuk.

Fordította: K. Gy.

Amíg az orvos eljut egy állásig...

**Minden orvos fixfizetéses orvosi állásra törekszik
Az orvosi társadalom súlyos anyagi problémái**

A gazdasági válság talán legjobban az értelmiségi osztályt súlytotta. A világ teljesen megnyomorította a gazdasági életet. A termelő alig kap valamit termékeiért, nem tud eleget tenni fizetési kötelezettségeinek és — ahol csak lehet redukál. Ezt megérzi nemcsak a kereskedő és az iparos, hanem az intellektuell is.

Amíg az orvos eljut odáig...

A lateinerek közül az orvosi társadalom van a legsúlyosabb helyzetben. Az orvosnak nem lehet melléklagalkozása, mellékkeresete. Állandóan tanul, méltóan reprezentálja saját társadalmát és — *keveset keres*.

A legújabb törvények figyelembe vételével a legjobb esetben 19 éves korában teszi le az ifju az érettségi vizsgát. Ha a sors az orvosi pályára viszi, itt, ha legrövidebb időn belül akar végezni, öt és fél évig tart a tanulás. Elképzelhetetlen, hogy mennyibe kerül a szülőknek az orvos-fiu taníttatása. Nemcsak a tandijra, a tankönyvekre, a felszerelésekre kell gondolni, hanem arra, hogy az orvos-fiúnak legalább 5000 leit kell elküldeni havonta, mert ez nem teheti meg, mint a többi fakultás hallgatója, hogy valamilyen munkát vállal és saját munkájából tartja fenn magát.

Az orvoshallgató minden perce le van kötve vagy tante-remben vagy a laboratóriumban. Az egyetemi évek tehát legkevesebb háromszázezer leibe kerülnek a szülőknek és ezért ma már szegényebb szülők legtehetségesebb gyerekeit sem képesek orvosi pályára adni. De itt még nem fejeződött be sem a tanulás, sem a kiadás. Utána rendszerint néhány hónapot pihen a fiatal orvos és — bevonul katonának. Kéhen hónapig szolgál a hadseregben. Utána egy évig praktizál ingyen, vagy ha valami jó protektora van, kevés fizetésért kórházban, vagy klinikán.

A mai időkben azonban nem elég, ha orvos orvos legyen. *Külön speciális tudást is követel tőle a közönség.* Tehát specializáltatni kell magát. A fogorvosoknál ez két évbe, a többi orvosoknál három évbe és a ginekológus operatőrnel öt évbe kerül. Ha a hároméves tanfolyamot vesszük, akkor láthatjuk, hogy az ellemi oktatást és a katonai időt is beleszámítva *egy specialista orvos 22 évig és három hónapig tanul* és ezek szerint csak harmincéves korában lesz önálló és kezd keresni.

A gondterhes kezdet

Ha megvan az orvosi diploma a specialista oklevél, katonai könyv, akkor kezdődik csak a gond. Eddig a szülő gondoskodott mindenről, de ezután a fiatal orvos vállaira sulyosodik minden gond.

A fiatal orvos, ha nem különösen gazdag családból való, 22 és egy negyed évi tanulással, rengeteg tudományával, amelyet az emberi jólét és a legnépesebb emberi feladatok szolgálataiba akar állítani, ott áll az élet országútján teljesen reménytelenül.

A fiatal kezdő orvos első évei a legsúlyosabbak. Megfelelő rendelőt kell találni természetesen a város belterületén, mert a periferiákon nincs fizető beteg és aki fizet, az nem hajlandó kimenni a külvárosba az orvosért. Ha a méregdrága lakás megvan, telefon is be kell vezetni, mert a közönség ezt is megkívánja. Ezekután jön a nagy befektetés: *a rendelő.* Drága orvosi műszerek, kvarclámpa, Röntgen készülék, kézi vegyi laboratórium és mindmégannyi más felszerelés kell az orvosi rendelőbe. Az orvos nem vehet ki kis lakást és nem költözhetik el máshova minden évben. Ezt tudják a háztulajdonosok is, akik éppen ezért nem veszik komolyan az esetleges fenyegetéseket, hogy „elköltözöm, ha nem adja olcsóbban a lakást”. Hatalmas összegeket kell a fiatal orvosnak befektetnie a rendelőbe és ezt az összeget csak *aprópénzben* látja viszont hosszú évek után.

A fiatal kezdő orvosnak ezenkívül *reprezentálni kell.* Mindenütt ott kell lenni, hogy meglássák, észrevegyék, megtudják, hogy új orvos jött a faluba vagy a városba, annál több kiadással jár az orvos „bevezetése”. Ott kell lenni minden mulatságon, bálon, teadélutánon, színházban, moziban, kávéházban, női és férfi társaságban. Erre csak ideje van, mert a rendelőben még nem igen háborgatják.

Orvos — az ember

Teli ambícióval, szamaritánus érzéssel, jóakarattal és tele reménnyel érkezik haza a fiatal orvos és hosszú utánjárás és miniszteri protekció igénybevétele után megkapja körorvosi kinevezését. Körorvos csak az legyen, aki teljes ember. Sok szenvedés, önmegtagadás, áldozat és erő kell hozzá. Legelőször Istentől elhagyatott sáros faluba kerül a fővárosi vagy külföldi iskolából az orvos. A pap, a jegyző és ő a falu intelligenciája. A legjobb esetben még három kisebb és sárosabb falu tartozik hozzá. *A beteg sohasem kiméli az orvost a falun se és legtöbbször este vagy éjfél tájban áll meg egy parasztszekér az orvos háza előtt:*

— Doktor ur, az Istenért jöjjön, mert meghal a feleségem!

Az orvos nem tehet mást, felkel és hóban, sárban, szélben, vagy zivatarban a paraszttal együtt neki megy az éjszakának. Elmegy egy ismeretlen asszonyhoz meggyógyítani, megmenteni az életét, legtöbbször a biztos tudatban, hogy *ezért az éjszakai utért egy leit sem kap.*

A földműves nép nem jó fizető. Ha már orvost hív, akkor nagy baj lehet a háznál. Az orvos kénytelen gyorsan ható orvosságot írni, aminek az ára elég nagy. A paraszt megveszi az orvosságot és mire a beteg meggyógyul, elfogy a pénze és az orvosnak már nem jut. Ritka eset, ha az orvos is megkapja a pénzét.

A járási orvos helyzete már valamivel jobb, mert nem kell falukat járni, de az ő éjszakája sem nyugodt. Az orvos számára két eshetőség van. Vagy nyugodtak a napjai és éjszakai, s akkor nincs pacientúrája és nem keres, vagy „felkapják”, akkor keres ugyan valamicskét, de alig van nyugodt éjszakája.

A városi orvos helyzete akkor jobb, ha valami emberbaráti intézménynél tudott elhelyezkedni. A fiatal orvos itt is nehézségekkel találkozhat. Az „öreg cápák” nem mozdulnak és eszük ágában sincs átadni fix fizetésű állásukat, ami *legjobb esetben* havi ötezer lei fix fizetéssel jár, de amiből viszont a fiatal orvos lakást, személyzetet fizethetne és még ruhára is maradna neki. A fiatal orvos csak ritkán kap fix-fizetéses állást.

A városi orvosok fizetése is nagyon csekély. Ezzel szemben meg van engedve a magánpraxis. Jellemző, hogy az orvosi kamarai díjat az orvosok alig tudják fizetni, pedig nem tesz ki sokat. Az orvosi kar fele kapott felszólítást, hogy fizesse be az ideai kamarai tagsági díjat, mert ellenkező esetben végrehajtás útján hajtják be.

Harc egy kis biztos állásért

Sohasem volt példa olyan harcra, mint amilyen ma mindenütt van az orvosok körében a biztos állás után. A legfontosabb ma a fixfizetés, még akkor is, ha az nevetéségesen kicsi. Háromezer leies fix orvosi állásért tíz-husz orvos harcol és minden követ megmozgat mindenki saját érdekében.

Az orvosok panaszai igen indokoltak. A mai gazdasági helyzetben nagyon sokan csak az utolsó perben fordulnak orvosi segítségért és ez az oka annak, hogy a halálozások száma oly nagy mértékben megnövekedett. Egyrészt azért sem hívnak orvost, mert a gyógyszer megrágult. Arra azonban senki se gondol, hogy orvos taxája nagyon 'acsonyan áll.

Igen nagy a gyermekhalandóság és ez is főleg azért van, mert az emherek nem mennek orvoshoz. Egy tanyán például egy hétiáncos kisgazdának öt gyermeke van. Az egyik közülük difteritiszben megbetegedett. Egy injekcióhoz szükséges szérum circa 600—700 leibe kerül, de mind az öt gyereket be kellene oltani, mert egy szobában élnek. Erre azonban nincs háromezer leie a földmivesnek és kénytelen a sorsra bízni gyermekei életét. De ha mégis ki tudja fizetni az orvosságot, akkor az orvosra nem jut pénz. Pedig az orvos igazán olcsó, kisigényű és könnyen ki lehet elégiteni.

Nagy a munkanélküliség minden társadalmi osztályban. Akinek munkája, vagy állása van, nem mer beteg lenni, mert fél, hogy addig, míg gyógykezelés alatt áll, a sok eszkimó közül valaki kiturja az állásából. Akinek pedig nincs állása, annak kenyérre sem telik, nemhogy orvosra és orvosságra.

S. J.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Professzort hívtak

Arad haldokló zenekulturájának betegágyához

(Arad.) Az Aradi Filharmonikusok Társasága nagy és nemes feladatot tűzött ki maga elé. Arad régi, nagy tradícióju zenei kulturáját kívánják sirjából feltámasztani az eddig napvilágot látott nyilatkozatok szerint. Ennek dokumentálására a filharmonikusok vezetősége

leszerződette Shuk Lajos karnagyot, akinek működéséhez nagy reményeket, csaknem mindent fűznek.

Jól tudjuk, egy ember teljesítőképességének határai vannak. Naivitás volna azt hinni, hogy akármilyen kitűnő karmester is máról-holnapra felélesztheti Arad régi mozgalmas zenei életét és visszaszoktathatja a zeneértő és zenekedvelő közönséget a hangversenytermekbe, ahonnan részben máris elhódított sokakat a rádió, vagy — horribile dictu —, a hangosfilm. Minden esetre azonban nem árt egy rövid pillantást

A. F R I E D M A N N
uriszabósága Kossuth-u. 1. A mai modern
öltönyöket legjobban, legolcsóbban készíti

vetnünk vissza Arad zenei kulturtörténelmébe, hogy a mult tanulságain épülve nyomára akadhassunk a szomorú jelen okainak.

Azok a férfiak, akik itt a zeneélet bölcsőjét szeretettel, féltő gonddal ringatták, elsősorban is mindenütt ott szerepeltek, ahol a köz érdekében példaadó módon cselekedni lehetett. A „régí jó táblabírák” idejére esik Arad zenekultúrájának megalapítása. A gyoroki Edelspacher-család, Dezső Zsigmond, Csernovits Péter, rétháti Kövér Márton, a Bánhídy, a Wenckheim és a Bohus-családok házában talált először otthonra a muzsika. Soborsini báró Forrayné, Brunswick grófnő, ötvenesí Lovász Amália, Bittó Anna és a többiek nem fukarkodtak ott áldozatkésztségükben sem, ahol csak híveket szerezhettek véle a kulturának. Családi ünnepeleken, házias jellegű összejöveleken elsősorban is a kamarazene értékeit interpretálták. Haydn és Mozart művein kívül kedvelték az Onslow-kvartetteket is. Irott kottákból, gyertyavilágnál csendültek fel ezek az édes, lélekringató melódiák. A szímfónikus zenét az aradi konzervatórium tanári kara és az aradi háziezredek, a Don Miguel gyalogezred és a Schwartzenberg-ulánusok fuvósai kultiválták. A kicsirázó zenei érzék számára Beethoven tul-nagy élményt jelentett volna: ezért Arad publikumát a vonzó olasz melódiák, a technikailag könnyebben előadható kompozíciók, Rossini, Cserny, Mayseder és Romberg műveit kedvelték. Ez a körülmény azonban még a kezdet kezdetén sem jelentette azt, hogy Arad zenekedvelői ne építettek volna ki élénk kapcsolatokat a nyugati zenecentrumokkal. Egy kissé körülményes volt az ut, de a Conservatorium egykoru gazdag kottatárában Haydn „Teremtés”-ének subscriptiós partitúrája és nem egy eredeti Mozart-kiadvány lelhető fel. A salzburgi Mozart-szoborra számosan adakoztak a művész aradi hívei közül is.

Ne dobja el használt autógummiját, mert megfelelő ráfizetés mellett

Szortírozott raktár!
Friss áru!

Közvetlen
beszerzési forrás!

világhírű autógummira cserélem be.
HIRSCHMANN KÁROLY ARAD,
Strada Gheorghe Lazar No. 17.

Sokan indultak innen nagy karriereknek. Hubay Jenő atyja, Huber Károly Aradon tanult hegedűt 1844. április 6-án az aradi színházban sikerült hangversenyt rendezett. Innen került Pestre a Nemzeti Színházhoz, később a Nemzeti Zenedéhez, ahol, mint tanár kapott elhelyezkedést. Az aradi Conservatoriumnak egy másik híres növendéke Steuer Alajos, aki később Bécsben lett körülrajongott hegedű-virtuóz.

Arad vegyesnyelvű lakossága a zenés drámai műveket mindig nagy előnyben részesítette a prózai művekkel szemben. Az első teljes opera előadást 1836-ban tartották meg Aradon: 1874-ig negyvenkét különböző egykoru operát adtak elő. Tekintélyes szám, sokkal több, mint amennyit az aradi színház ezen a téren az utolsó harminc esztendő alatt felmutatni tudott. A régi hallgatók és a zenei élet régi vezetőinek önzetlensége, áldozatra kész idealizmusa tette csak lehetővé, hogy egy kis vidéki városban, távol a nyugati empóriumoktól, ugyszólván az év minden egyes hónapjára egy-egy operabemutató jusson. 1844. január hó 24-én hangzott el az első magyarnyelvű operaelőadás Aradon. Donizetti „Lammermoori Luciája” került előadásra. Ezután egymás után következtek: az Alvajáró, Norma, Ezred leánya, Sevillai borbély. Érdekes, hogy a színház fénykora éppen a legkedvezőtlenebb politikai, gazdasági és kulturviszonyok szomorú korszakára esik. A sötét Bach-korszak politikai elnyomottjai a zene szárnyai által találták meg lelkük felszabadulását. Gállfy, Fektér, Philippovici, Vangyel, Téli Róza, Marcell: az akkori idők csodált énekművészei valamennyien felléptek az aradi zenekultúra podiumain. Böhm Gusztáv volt az egykori karmester és a világjáró, nagy művészek rendszeren megálltak egy-egy napra Aradon is, így Liszt Ferenc, Brahms, Joachim, Wilhelmy, Menter Zsófia, Popper Dávid, Grünfeld Alfréd és Reményi Ede...

Nagy idők, nagy emberek. Azóta a változó idők változó divatjait éljük és Arad régi zenei aranykora, — úgy látszik, mindörökre letűnt. A mai nehéz időkből hiányoznak a lelkes, áldozatkész zenekedvelők és ezeknek éléről kihaltak a zenei élet hivatott vezetői, irányítói. Valószínű, hogy ha hivatott vezetők kerülnének a filharmonikusok élére is, a kibontakozás és a fellendülés utjait nem kellene oly bizonytalanul tapogatózva keresniök a mai viszonyok között. Am, ami a zenében örök szépséget jelent, az nem veszhet el a szépre szomjas lelkek számára még akkor sem, ha nincsenek vezetők, akik elvezethetnék a tömegeket a muzsika örök forrásaihoz.

**Kevés pénzért
sokat vehet a**

TEXTIL CENTRAL-ban

Arad, Megyeházzal szemben.

MŰVÉSZI ESEMÉNYEK

A HANGOSFILM VILÁGÁBAN

A hercegnő szabója

A newyorki Rivoli-moziban folyt le a nagy esemény, Maurice Chevalier legújabb filmjének bemutatója. Kilencven percig tart a film, amely Leopold Marchand és Paul Armond komédiája alapján készült s a „Love Me Tonight“ (Szeress ma éjjel) címet kapta. Chevalier egy fiatal szabómestert ad, aki egy igen előkelő kastélyba kerül, ahol követelését akarja behajtani. Az eladósodott arisztokrata ifju csak úgy evickél ki a bajból, hogy a szabót, mint jóbarátját mutatja be. Ott is fogják a vendégek közt. Ezután arisztokrata-képen szerepel ő is és meghódít egy hercegnőt. Végül az sem árt neki, hogy megtudják igazi mivoltát. Három író, egy költő és egy komponista dolgozták fel az anyagot s nagyszerű szerepet irtak Chevalier számára, aki mint egyetlen „sztar“ jelenik meg a programmon. Jeanette MacDonald kénytelen a „főszereplő“ jelzéssel beérni. Nagyon bájos, kedves és mulatságos. A szerelmi küzdelem körülbelül olyan, mint a „Mosolygó hadnagy“-ban. Katonaságot is alkalmaznak s a főnótát, amelynek refrénje Isn't it romantic (Ugye, mily regényes?) a katonabanda is játsza és az egész ezred énekl. Nagyon tetszetős a „Hiszen csak szabólegény“ című dal. Nem az első Chevalier film, amit látunk, de a világhíriú chansonnier soha még filmen ilyen jónak nem láttuk, soha még kedves egyénisége még ilyen hiánytalanul nem érvényesült. Amellett, hogy jeleneteinek beállítása a lehető leg-szerencsésebb, ő maga is meglep nagyszerűen kibontakozó színészi kvalitásaival. De különös gondot fordítottak ezuttal arra is, hogy művészetének azon a területén is kiadósan szerepeltessék, amelyen ma versenytárs nélkül utolérhetetlen. Alkalmat kapott rá, hogy mint chanson-énekes egymástól merőben különböző hangulatu dalokban ragyogtassa előadóművészetét. És milyen kedvesen szeretetreméltó a Mimi-kupléban, épp oly érdekesen karikaturisztikus az apacs dalban. Nem kevésbé hatásos a filmen végigvonuló főszám is (Oh, milyen regényes . . .), amelynek hangjai mellett álmosan, nyújtózkodva ébredez Páris, hogy aztán egyre erősödő crescendóval az élet és munka himnuszát hirdesse a dal, majd észrevétlenül szerelmi kettősbe olvadjon át. A film témérdek ötlettel és ujszerűséggel lep meg, amelyek mind a Paramount zseniális új rendezőjének, Ruben Mamouliannak művészi kezét dicsérik. Chevaliernek ezuttal is a ragyogó szépségü és tündöklő bangu Jeanette MacDonald a partnere, aki most is elbűvöl mindenkit gyönyörü énekével. Chevalier bizonyára hosszú hetekre foglalja el helyét az aradvárosi mozi vásznán, mert ez az a film, amit mindenki meg fog nézni. A pompás film mellett remek Paramount-híradók emelik a sikert.

Atlantis

Ha egy témát átvisznek a néma film birodalmából a hangos film világába, úgy az kétségtelenül annak a bizonyítéka, hogy a téma alkalmas a megfilmesítésre és hogy valószínűleg már néma korában is sikert aratott. Így történt ez Pierre Benoit népszerű regényével, az Atlantissal is, mely ezuttal immár másodszer jelenik meg a mozgóképszínházak közönsége előtt. Hozzánk azonban már csak jelentős francia és német sikerek után érkezett el. Az aradi bemutató meggyőzhetett mindenkit arról, hogy a külföldi sikerek nem voltak indokolatlanok. Mert az Atlantis nemcsak érdekes, de művészileg megcsinált alkotás. Az érdekességről már maga a regény írója gondoskodott izgalmas meséjével, a művészi előkészítésért azonban a rendezőt, G. W. Pabstot és színészeit illeti a dicséret. A német filmgyártás ezuttal olyan tökéleteset produkált, amely határköve a filmművészetnek. Millió áldozatokkal expedíciót szerveztek Afrikába, hogy az elsülyedt világ drámáját megörökítsék. Brigitte Helm, az elsülyedt csodasziget királynőjének alakítása érinti a fantasztikum és a reális világ mesgyéit olyan megdöbbentő variációval, hogy az „Alraune“ világhírű hősnőjén kívül aligha tudta volna más megvalósítani. Atlantis filmje, amely a német produkciók sorában is utolérhetetlen nolosszus-számba megy és bizonyos mértékben felülmulja Benoit regényének, tehát magának a szűzsének az irodalmi és művészi nivóját is. Végig izgalmas, lebilincselő, frappirozó és Afrika csodálatos meseországának álomszerű milliójében a görögfejű istennő, Brigitte Helm kulminál a művészesség legmagasabb lépcsőfokán. De igen jók mellette a férfiak, Heinz Klingberg, Wladimir Sokoloff és Gustav Diessl is. A felvételek közül a sivatagok különösen szépek. Valószínű, hogy a film aradi sikere semmiben sem fog mögötte maradni a többi államokban elért sikereknek, amelyek különösen Pesten és Bécsben érték el az őrzöngő lelkesedés tetőfokát.

Megszólt a szívem

A nemrégiben megindult moziszezon egyik legnagyobb slágere Alpár Gitta új filmje, mely külföldön is nagy sikert aratott mindenütt. A fiatal és bájos magyar operaénekesnő ezzel a filmmel beérkezett filmsztárrá lépett elő és egymásután kapta a jobbnál jobb szerződötési ajánlatokat. Schneider Magda és Eggerth Márta, valamint Nagy Kató után Alpár Gitta a negyedik nagy magyar mozicsillag a német hangosfilm megszületése óta, ha a kisebbeket nem is számítjuk. Magyarága épúgy hat, mint tehetsége és ének- meg táncutadása. Magyar táncok, énekek és kiszólások bőven akadnak a filmben, melynek egészét nagyon vonzóan hatja át a Berlinbe szakadt magyarok szívbemarkoló, édes-bus, hazavágyó nosztalgiája. A közönség, főképen a magyar közönség elragadtatva nézte és hallgatta mindenütt a remek darabnak

megható jelenteit. Alpár Gitta egy magyar parasztlányt alakít a darabban, akit egy impresszárió felfedez és revücsillagot nevel belőle. Hatalmas magyar revüben mutatja be mindenütt és világhírűvé teszi. A felfelé ivelő gyönyörű pályára, csak akkor keveredik bonyodalmakba, amikor a bájos leány egy zeneszerzővel ismerkedik meg, akibe szerelmes lesz. Megszólal a szív, amit addig a dicsőség vágya és egyéb gondok foglaltak el. Megszólalt a szív és diadalt arat, a bájos leányka a zeneszerző felesége lesz. A magyar pusztáról indul el a mese, hogy a nagy metropoliszokat bejárva a házasság csendes révében érjen véget. Alpár Gitta partnerei Fröhlich Gusztáv és Halmay Tibor, akinek művészete olyan telivé, olyan maradéktalan élvezetté teszi a darabot, hogy mindenki tulcsordult szívvvel, egy nagy öröm boldogságával hagyja el a filmszínházat. A diadalmas triász mellett a moziművészet számos más kitünősége vonul fel a darabban és nagyszabású táncszámok teszik változatossá a kitünő cselekményt.

Nincs a játéknak egyetlen unalmas pillanata sem, nincs egyetlen jelenet, melyben a felfokozott kíváncsiság kielégülést nem találna, az operett egyre felfelé ivel, egyre többet nyújt, a szereplőnek egyre jobb jelenetei következnek egymásután, ami a jó daljáték különös ismertetőjele. A rendezés szellemes, ötletes és számos látványossággal szolgál, melynek minden sablontól mentesek. Zenéjét Brodsky a kiváló magyar komponista szerezte és ezzel a művével a legnagyobb dzsessz-zeneszerzők közé jutott. Ő harmadik magyarja ennek a filmnek, a negyedik pedig Dajos Béla nagyszerű zenekara, mely Brodsky szerzeményeit kiválóan interpretálja. Izig vérig magyar darab tehát a Megszólalt a szívem, melyhez hasonlót nálunk még nem játszottak. Nem csoda, hogy megborzong tőle a magyar szív és hevesebb dobogásba fog. Már a kezdetnél, amikor a pusztai ismerős hangjai elevenednek meg, valami különös varázs árad a vászonnól, hogy azután a magyar táncszámok pattogó zenéjére extázissá fokozódjon. Alpár Gitta, aki büszkén vallja mindenütt magyarnak magát, ezzel a filmjével méltó is lett a magyar nép hálájára, mert világszerte dicsőséget szerzett a magyar dalnak, magyar táncnak magyar zenének. A film a bemutatójára Budapestre jött férjével Fröhlich Gusztávval együtt, valósággal elhalmozták szeretettel és ragaszkodással. A fiatal művész sугárgzott a boldogságtól, az életben épugy, mint a filmen és mámoros lélekkel zárta szívébe a közönséget, amit egy csapásra hódított meg ujra. A Megszólalt a szívem valóságos, igazi művészi esemény és eredmény és nekünk annál kedvesebb, mert magyar tehetségből fakadt. Sikere azért nem szoritkozott a magyar nyelvterületekre, hanem általános lett és valósággal leigázta a világ mozikközönségét. Alpár Gitta következő filmje már világesemény lesz.

**Vegyen részt az Erdélyi Élet
országos riportpályázatán!**

Kadettok

Nem szabad összetéveszteni ezt a filmet a legutóbb bemutatott Kadettkisasszonnyal, melyhez csak a film hasonlít és témája annyiban, hogy szintén fiatal katonákról szól. A Kadettok azonban nem a katonaélet mulatságos epizódjait tárgyalja, hanem valóban az életet, mely bizony, mint mindnyájan tudjuk, nem a nevelés és szórakozás vig kalandja, hanem komoly felelősségteljes, nélkülözésekkel és megpróbáltatásokkal nehéz emberi sors. A katona feladata fegyverrel állni meg helyét minden alkalommal, a legveszélyesebb szituációkkal, mindennel és mindenkivel szemben. Még önmagával szemben is. A katona sorsa a feltétlen engedelmesség, az önmegtagadás legnagyobb fokozata, mely háboru esetén az életét is áldozatul hozza a közös érdeknek. A létfenntartás ösztöne, mely diadalmasan uralkodik az egész teremtett világon, mely növények és állatok millióit hatalmában tartja, megtörik az emberi lélek erős akaratán. A háboru vérzivatarában ott áll és dacol a gépek romboló hatásával, a gázokkal és robbanó anyagokkal szemben a katona, a kis egyenruhás ember, aki mindezt irányítja és izgatja felsőbb parancsra. Békében pedig folyton a háborura készül. Edzi testét a nélkülözésekkel szemben, az emberfeletti megerőltetésekre, tanulja a testvérgyilkolás ezernyi módszerét, miközben lelkét is előkészíti a borzalmakra. A katona kiszakítja magát az emberi közösségből, a társadalomból, elszakítja magát családjától, asszonyától, gyermekeitől, szerelmétől, hogy kötelességének éljen és haljon. Mennyi kint, mennyi megpróbáltatást okoz ez a boldog békébeidőben is, csak az tudja, aki katona volt, de különösen aki hivatásán ezt a rendkívüli pályát választotta. A feltétlen engedelmesség talán a legkiáltóbb ellentét az emberi szabadsággal szemben és ezt fogadja meg minden kadett, amikor erre a pályára szánja magát. Becsületben, tisztességben, modorban is emberfeletti követel mindenki a katonától, aki pedig csak olyan gyarló ember, mint a többi, aki szintén megtévedhet, elbotolhat, elbukhat az erkölcsi kaoszban. Azzal a külömbséggel, hogy az ő bukása nagyobb, mint a többi embereké. Nem ártott egyszer igazán belevilágítani a katona lelkébe és belülről mutatni meg az életet, melynek legtöbbször csak csillogó parádéit látja, aki kívül áll rajta. Ezt kísérli meg a Kadettok és jórészen sikerül neki olyan eseményeket hozni felszínre, melynek legtöbbször szürke újsághírek sorai közé maradnak elrejtve. A Kadettok valódi, markáns katonadráma, mely csak a végén enyhül szellemes, ügyes fordulattal meglepő és egyben megnyugtató befejezésbe. Bassermann Hermann a legnagyobb német színész játssza a főszerepet benne, egy tábornokot, nagyszerű új színekkel, roppant erővel, feledhetetlenül. Általában az egész darab igen nivós, irodalmi tendenciájú, feszült cselekményű és roppant izgalmas.

Kül- és belföldi gyógyszerkülönlegességek

Vojtek Gyógyszertár

ÜZLETÜNKET

a végeladás tartamára

Piața Avram Iancu 21.

(Szabadság-tér) színhazzal szembe

helyeztük át.

„MERCANTIL“ szőnyeg- és divatáruház

Megnyilt a

„**Revü**“ **uriszabóság**

ARAD, Deák Ferenc-u. 15. kapu alatt.

A megszűnt **Sámson Jakab-cég** szabásának, **Csont Sándor** vezetésével készülnek a legújabb szabású ruhák. Pontos és szolid kiszolgálás! Elsőrangú munka! Olcsó ár!

FICK

BCU City / Central University Library Cluj

legolcsóbban fest, tisztít
őszi felöltőket és ruhák
gallérokat legszebben fényez

Str. Barițiu 14. Fiókküzet a Lutheránus templommal szembe

Csak az árak olcsók — minőségeink változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

DIVATÁRUHÁZA

Arad, Str. Brătianu (Weitzer János-ucca) 2.

Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátujdonságokban, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. A hölgy és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye.

Fest, vegyileg tisztít

K N A P P

gőz- és villanyerőre berendezett vállalata
volt Weitzer-ucca 11. — volt Magyar-ucca 10.

Bevásárlás előtt tekintse meg

Szántó és Komlós

ruhanagyáruház szenzációs kirakatait. — Mélyen leszállított áruk. Mérték utáni rendelések gyorsan, pontosan és megbízhatóan eszközöltetnek. Szenzációs nagy raktár iskolaöltönyökben.

ARAD, Színházépület.

Vidéki urinőknek

legkényelmesebb, ha ruhájukat

K R E B S

festő és vegytisztítóhoz viszik, közel a villamoshoz és a vidéki autóstállomással szemben van.

Arad, volt Boros Béni-tér 51. Fiók : v. Deák Ferenc-uca.

≡ A „REGGEL” ≡

kiadóhivatala fokozottabban óhajtja t. olvasótáborának érdekeit szolgálni, ezért kéri, hogy

ha valaki előfizetni akar

ha valakinek címváltozása van,

ha nem kapja a lapot,

ha a kézbesítő körül panasz van :

forduljon rögtön a „Reggel” kiadóhivatalához Arad, Str. M. Nicoara I.

FONTOS TUDNIVALÓ!

Magán- és közokiratait

MI RA I.

SÁNDOR

az aradi köz. törvényszék hites fordító és tolmácsánál fordíttassa román nyelvre. Kész fordításokat nitelesít! Iroda. Arad, Bul. Reg. Ferdinand 5. (az udvarban) Arad-Csanádi Bank-palota.

Országszerte elismert kellemes szórakozóhely az aradi

Városi kávéház

Leszállított áruk. Elsőrendű kiszolgálás.

Elkülönített játéktermek. Szeparált bridge-szalón. Estéknként parkettánc. Aradváros közönségének évtizedek óta megszokott találkozóhelye

M U Z S A Y N Á L

színházzal sz. Őszi öltönyök és átmeneti kabátok. **Trench-coat.** Nem gyári áru! Minden drb. saját készítmény. Mielőtt bárhol vásárol, keressen fel, Merkur bevásárlási könyvre 6 havi hitel.

Mindennemű fűszer és csemegeárak
legjobb minőségben, legolcsóbban **É L E S** fűszer- és csemegeüzletében o—o

Kiadja az „Erdélyi Élet” Lapkiadó Vállalat.

Tip. Lovrov, Arad.